

Marxistická starostka si v bohatém městě získala voliče

<https://portside.org/2022-08-18/wealthy-city-marxist-mayor-wins-over-voters>

vyšlo v Portside 18. srpna 2022

Autor: Denise Hruby 12. srpna 2022

New York Times

Ano, tahle komunistická politička v rakouském Grazu (Štýrském Hradci) chce přerozdělit bohatství, ale její popularitě pomohlo zaměření na bydlení, vlastní skromný životní styl a tvrdé dětství.

Následující reportáž je pozoruhodná nejméně ve dvou ohledech. Nejen že je o bohatém městě, kde si zvolili za starostku komunistku, ale byla původně napsaná pro buržoazní New York Times, odkud ji převzal levicový Portside. Autorka je Rakušanka, novinářka z Vídně.

GRAZ (Štýrský Hradec), Rakousko - To, že opět zvítězí konzervativní starosta a bude sloužit páté volební období, považovali ve Štýrském Hradci, druhém největším městě Rakouska, v místě, kde není neobvyklé setkávat se s místními obyvateli hrdě oblečenými do tradičních *lederhosen* a *dirndlů*, za samozřejmost.

Elke Kahrová, šéfka městské komunistické strany, byla rovněž přesvědčená, že s uhlazeným dědicem obchodní dynastie, který město vedl 18 let, znovu prohraje. Byla proto překvapená stejně jako novinář, který jí loni v září sdělil volební novinky: Komunisté vyšli z voleb vítězně a ona bude příští starostkou.

„Byl úplně zmatený – a já si myslela, že je to vtip,“ vzpomínala na svůj předvolební rozhovor s reportérem na radnici.

Noviny po celé Evropě začaly městu říkat „Leningraz“, což je přezdívka, které se nová starostka směje.

„Ano, na sto procent jsem přesvědčená marxistka,“ řekla ve své kanceláři starostky, lemované použitými regály Ikea, jimiž nahradila majestátní nábytek svého předchůdce Siegfrieda Nagla z Rakouské lidové strany neboli ÖVP.

Šedesátiletá paní Kahrová se nyní snaží „přerozdělovat bohatství“, jak jen jí to její role dovolí, řekla. To ale neznamená, že její Komunistická strana Rakouska, neboli KPÖ, plánuje zbavit se buržoazie nebo zrušit volný trh. Paní Kahrová řekla, že jejím cílem je „co nejvíce zmírnit problémy lidí v našem městě“.

Pro nezasvěceného návštěvníka nemusí být problémy města na první pohled zřejmé. Když Arnold Schwarzenegger navštíví Štýrský Hradec, své rodné město, prochází se po čistých ulicích kolem moderních, cenově dostupných bytových domů.

Jsou tu ale ohniska chudoby a spousta lidí bojuje s rostoucími cenami a nízkými mzdami. A už téměř dvě desetiletí sahá Elke Kahrová, nikoli bez polemiky, do vlastní kapsy, aby pomohla lidem zaplatit nečekaně vysoké účty za elektřinu nebo za novou pračku. Vyslechne problém, požádá o bankovní účet a převede nějaké peníze, obvykle limitované několika sty eury.

Během své politické kariéry rozdala asi tři čtvrtiny svého platu po zdanění. Od roku 2005, kdy se stala městskou radní, činily almužny od ní více než milion eur, tedy asi 1 020 000 dolarů (něco přes 24 a půl mil. Kč; *pozn. překl.*).

Politici odpůrci ji obviňují z kupování hlasů, ale „**mohou dělat totéž**“, poznamenala. „Kromě toho to není charita,“ dodala. „Jsem prostě přesvědčená, že politici vydělávají příliš mnoho.“

Jako starostka má plat ve výši asi 120 000 eur po zdanění, což je více než čtyřnásobek celostátního průměru, a 32 000 eur, které si nechává pro sebe, jí stačí. Jezdí městskými autobusy a tramvají, nakupuje v levných obchodech a pronajímá si skromný byt, přetékající knihami a záznamy, kde žije se svým partnerem, vysloužilým funkcionářem KPÖ.

Rakousko má dlouhou tradici socialismu a vytvořilo rozsáhlý sociální systém. Zdravotní péče je všeobecná a univerzity jsou bezplatné.

Voliči se však komunistické straně do značné míry vyhýbají od chvíle, kdy se Rakušané ocitli v sousedství událostí, když Sovětský svaz v roce 1956 násilně rozdrtil lidové povstání v sousedním Maďarsku. KPÖ nezískala celostátní parlamentní křeslo v žádných volbách, které se od té doby konaly.

Štýrský Hradec je však anomálií: díky zaměření strany na bydlení zasedají od 90. let v městské radě charismatičtí komunisté. Žádný z nich nebyl tak populární jako Elke Kahrová.

Příznivci i kritici ji popisují jako přístupnou, příjemnou a přímočarou. Ústavodárci ji často chválí za to, že „není jako politik“, ale spíše jako sociální pracovník. Jako starostka, která vládne v koalici se sociálními demokraty a zelenými, má nyní větší vliv na to, aby nasměrovala politiku směrem, který upřednostňuje.

Dosud to zahrnovalo omezení poplatků za splašky a odpadky v obytných domech i nájemného v městských bytech. Dalším tisícům obyvatel způsobila výrazně zlevněné roční jízdenky na veřejnou dopravu. A snížila marketingový rozpočet pro celé město, stejně jako dotace pro všechny politické strany.

Kurt Hohensinner, nový šéf ÖVP ve Štýrském Hradci, odmítl tyto snahy jako spíše symbolické než věcné. Předpověděl, jak se bude městu pod jejím vedením dařit, a řekl: „Štýrský Hradec nebude trpět komunismem, ale stagnací.“

Zejména také zrušila několik prestižních projektů, včetně návrhu pod vedením ÖVP dát 300 tisícům obyvatel Štýrského Hradce vlastní linku metra. Místo toho bude mít město brzy novou kancelář pro sociální a bytové služby a vyšší dotace na byty.

Bydlení, jak říká, je jejímu srdci nejbližší. Je to také problém, jenž vybudoval značku komunistů ve Štýrském Hradci. V obavách ze zničení na konci studené války otevřeli nouzovou linku pro nájemníky, kde zdarma poskytovali právní rady ohledně pochybných nájemních smluv, hrozících vystěhování a neschopnosti pronajímatelů vrátit jistinové zálohy.

Chudí i bohatí, levice i pravice, volali a šířila se zpráva: Komunistům na tom záleží. Elke Kahrová často zvedala telefon.

Jako starostka se snaží být v ulicích města známou přítomností.

Elke Kahrová vyskočila z autobusu v Triestersiedlungu, jedné z chudších čtvrtí města, vymezené 1200 dotovanými byty, a pochválila majitelku za její auto, vzácnou Ladu sovětské výroby, načež zamířila do stinného dvora sociálního bytového bloku. Fasády bytových domů byly čerstvě natřené a v tomto slunném odpoledni se obyvatelé s nízkými příjmy vyhřívali na svých nedávno postavených balkonech. Je to luxus, který většina soukromých bytů ve Štýrském Hradci postrádá a který prosazovala jako radní.

Když rozdávala vyvýšené květinové záhony, aby si obyvatelé mohli vypěstovat vlastní rajčata a bylinky, jedna z nich oslovila a pochválila „Elke“, že „nás stále navštěvujete, když jste teď starostkou“.

Elke Kahrová ženě připomněla, že i ona tam vyrostla.

Elke Kahrová, která byla po narození dána k adopci, strávila první roky svého života v dětském domově. Byla adoptována těsně před čtvrtými narozeninami. Vypráví se, že drze požádala pár,

který ji navštívil, o banán trčící z jejich nákupní tašky; na pár udělala dojem, že holčička není plachá, a tak ji adoptovali.

Její otec svářeč a její matka servírka, ze které se stala hospodyňka, si pronajali chatrč v Triestersiedlungu. Nosili vodu ze studny a starali se o kuřata, kachny a králíky. Jejich toaleta byla budka v přístavku. Některé z jejích kamarádek žily v kasárnách, které zbyly po druhé světové válce, a plahočily se sněhem v sandálech.

„Vyrůstáte-li v tomto společenském prostředí, můžete jen usilovat o sociálně spravedlivý svět,“ řekla.

Přesto nikdy neměla pocit, že by jí něco chybělo: Vzpomínala si, jak hltala knihy v knihovně bytového projektu. V sobotu, když rodina navštěvovala veřejné lázně, malá Elke utrácela za to, že si čas ve vaně zkrátila na 30 minut.

Jako mladá dospělá jezdila na rockové koncerty po celé Evropě (většinu hudby má ráda, jak říkala, včetně sociálně uvědomělého rapu, „i když Eminema už tolik ne“) a vypátrala svou biologickou matku, dívku ze statku. Její biologický otec byl student z Íránu. Schůzka neměla za cíl vypěstovat pouto, ale „řící jí, že bez ohledu na důvody jejího rozhodnutí byla pro mě perfektní,“ řekla.

Kárána v dětství za to, že „mluví jako komunistka“, rozhodla se, když jí bylo osmnáct, zjistit proč. Vyhledala si adresu strany v telefonním seznamu a zamířila do místního ústředí.

„Byla darem z nebes,“ řekl Ernest Kaltenegger, její mentor a předchůdce v roli místní hlavy strany. „Ne jako jiní mladí lidé, kteří na chvíli jasně vzplanou – myslela to vážně.“

Když jí bylo 24, byla zavřena pobočka banky, ve které pracovala, a pan Kaltenegger ji přesvědčil, aby se stala druhou zaměstnankyní KPÖ ve Štýrském Hradci. Během šestiměsíčního studia v Moskvě v roce 1989 sledovala tamní vášnivé debaty o reformách a věřila, že „zahnou za roh“ (am. výraz pro zotavení [i obrazně], tady „obrácení věcí k lepšímu“; *pozn. překl.*).

O dva roky později se Sovětský svaz rozpadl. Utěšovala své starší soudruhy a soustředila se na svého malého syna Franze.

V 90. letech Ernest Kaltenegger vedl kampaň za instalaci koupelen ve všech sociálních bytech ve Štýrském Hradci a proměnil komunisty v místní politický pilíř. Později přešel na státní úroveň pod podmínkou, že Elke Kahrová převezme ve Štýrském Hradci komunistický dres.

To se jí povedlo a klopýtavě začala. V čele strany ve volbách v roce 2008 ztratila polovinu jeho voličů.

Během pěti let však proměnila komunisty v druhou nejsilnější stranu ve městě. Jedním z pravděpodobných faktorů loňské výhry strany byla rostoucí nespokojenost ve Štýrském Hradci kvůli stavebnímu boomeru, který zabíral poslední parcely nezastavěných pozemků. V referendu organizovaném KPÖ v roce 2018 neobvykle vysoká volební účast fakticky zablokovala převod pozemků zemědělské školy na stavební, což bylo památné vítězství strany.

Kritika často nevzniká z její práce, ale z jejího nestoudného přijetí ideologie. Například její obdiv k bývalé Jugoslávii, multietnickému a nezúčastněnému státu řízenému diktátorem, ukazuje na „historickou tvrdohlavost“, řekl Christian Fleck, profesor sociologie na univerzitě ve Štýrském Hradci. Voličům je to ale zřejmě jedno, její obliba v červnu dosáhla 65 procent.

Jako starostka se nadále pravidelně schází s lidmi, kteří potřebují pomoc, jako to dělala v době, kdy byla radní a zaznamenala více než 3000 návštěv ročně od matek samoživitelek, nezaměstnaných nebo lidí v prekérní bytové situaci.

Potáhla z cigarety, neřest, které se nemůže vzdát, a přemýšlela o tom, proč jinde komunismus selhal. „Záleží jen na tom,“ řekla, „zda se jím budou řídit i předáci.“

<https://portside.org/2022-08-18/wealthy-city-marxist-mayor-wins-over-voters>

překlad Vladimír Sedláček